

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

20 septembrie 2017*

„Trimitere preliminară – Mediu – Energie electrică de origine eoliană – Directiva 2009/28/CE – Promovarea utilizării energiei din surse regenerabile – Articolul 2 al doilea paragraf litera (k) – Schemă de sprijin – Articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) – Taxe administrative – Directiva 2008/118/CE – Regimul general al accizelor – Articolul 1 alineatul (2) – Taxe indirecte suplimentare care urmăresc scopuri specifice – Directiva 2003/96/CE – Impozitarea produselor energetice și a electricității – Articolul 4 – Impozitare minimă a energiei – Redevență aplicabilă aerogeneratoarelor destinate producerii de energie electrică”

În cauzele conexe C-215/16, C-216/16, C-220/16 și C-221/16,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Curtea Superioară de Justiție din Castilla-La Mancha, Spania), prin deciziile din 12 aprilie 2016 (C-215/16 și C-216/16), din 8 aprilie 2016 (C-220/16) și din 11 aprilie 2016 (C-221/16), primite de Curte la 18 aprilie 2016 (C-215/16 și C-216/16) și la 20 aprilie 2016 (C-220/16 și C-221/16), în procedurile

Elecdey Carcelen SA (C-215/16),

Energías Eólicas de Cuenca SA (C-216/16),

Iberenova Promociones SAU (C-220/16),

Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA (C-221/16)

împotriva

Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, și domnii E. Regan (raportor), J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund și S. Rodin, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 29 martie 2017,

* Limba de procedură: spaniola.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Elecdey Carcelen SA, de R. Fiestas Hummler, abogado;
- pentru Energías Eólicas de Cuenca SA, de J. Ruiz Calzado, de L.M. Cazorla Prieto și de J. Domínguez Pérez, abogados;
- pentru Iberenova Promociones SAU și pentru Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA, de J. M. Rodríguez Cárcamo și de C. Jiménez Jiménez, abogados;
- pentru Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha, de A. Quereda Tapia, în calitate de agent;
- pentru guvernul spaniol, de V. Ester Casas, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de K. Talabér-Ritz, de F. Tomat și de P. Arenas Naon, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 1 iunie 2017,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 4 din Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității (JO 2003, L 283, p. 51, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 98), a articolului 1 alineatul (2) din Directiva 2008/118/CE a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind regimul general al accizelor și de abrogare a Directivei 92/12/CEE (JO 2009, L 9, p. 12) și a articolului 2 al doilea paragraf litera (k), precum și a articolului 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) din Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE (JO 2009, L 140, p. 16).
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii între Elecdey Carcelen SA, Energías Eólicas de Cuenca SA, Iberenova Promociones SAU și Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA, pe de o parte, și Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha (Comunitatea Autonomă Castilla-La Mancha, Spania), pe de altă parte, în legătură cu plata unei redevențe percepute pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2003/96

- 3 Articolul 1 din Directiva 2003/96 prevede:

„Statele membre impozitează produsele energetice și electricitatea în conformitate cu prezenta directivă.”

4 Articolul 2 alineatul (1) din această directivă stabilește lista produselor care intră în sfera noțiunii „produse energetice”, în sensul directivei menționate.

5 Articolul 2 alineatul (2) din aceeași directivă precizează că aceasta se aplică și electricității incluse în codul NC 2716.

6 Potrivit articolului 4 din Directiva 2003/96:

„(1) Ratele de impozitare pe care statele membre le aplică produselor energetice și electricității enumerate în articolul 2 nu pot fi inferioare ratelor minime de impozitare prevăzute în prezenta directivă.

(2) În sensul prezentei directive, «rată de impozitare» reprezintă suma totală aferentă tuturor taxelor indirecte (cu excepția [taxei pe valoarea adăugată (TVA)]) calculată direct sau indirect la cantitatea de produse energetice sau de electricitate în momentul punerii în consum.”

Directiva 2008/118

7 Articolul 1 din Directiva 2008/118 prevede:

„(1) Prezenta directivă stabilește un regim general pentru accizele percepute, direct sau indirect, consumului următoarelor produse (denumite în continuare «produse accizabile»):

(a) produsele energetice și electricitatea reglementate de [Directiva 2003/96];

[...]

(2) Statele membre pot aplica produselor accizabile taxe indirecte suplimentare, în anumite scopuri, cu condiția ca taxele în cauză să fie conforme cu normele comunitare de impunere aplicabile accizelor sau [TVA-ului] în ceea ce privește calcularea bazei de impozitare, calcularea taxei, exigibilitatea și monitorizarea taxei, aceste norme neincluzând dispozițiile referitoare la scutiri.

[...]”

Directiva 2009/28

8 Articolul 1 din Directiva 2009/28, intitulat „Obiectul și domeniul de aplicare”, prevede:

„Prezenta directivă stabilește un cadru comun pentru promovarea energiei din surse regenerabile. Aceasta stabilește obiective naționale obligatorii privind ponderea globală a energiei din surse regenerabile în cadrul consumului final brut de energie și ponderea energiei din surse regenerabile utilizată în transporturi. [...]”

9 Intitulat „Definiții”, articolul 2 din această directivă prevede, la al doilea paragraf litera (k):

„[...]”

(k) «schemă de sprijin» înseamnă orice instrument, schemă sau mecanism aplicat de un stat membru sau de un grup de state membre, care promovează utilizarea energiei din surse regenerabile prin reducerea costurilor acestei energii, prin creșterea prețului la care aceasta poate fi vândută sau prin mărirea, prin intermediul unor obligații referitoare la energia regenerabilă sau în alt mod, a volumului achiziționat de acest tip de energie; acesta include, dar nu se limitează la ajutoare

pentru investiții, scutiri sau reduceri de impozite, rambursări de taxe, scheme de sprijin privind obligația referitoare la energia din surse regenerabile, inclusiv cele care utilizează certificate verzi, și scheme de sprijin direct al prețurilor, inclusiv tarife fixe și bonus”.

- 10 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Obiective naționale globale obligatorii și măsuri privind utilizarea energiei din surse regenerabile”, prevede:

„(1) Fiecare stat membru se asigură că ponderea energiei obținută din surse regenerabile, calculată în conformitate cu articolele 5-11, în cadrul consumului final brut de energie în 2020 reprezintă cel puțin obiectivul său național pentru ponderea de energie obținută din surse regenerabile în anul respectiv, conform celor prevăzute în coloana a treia din tabelul de la anexa I partea A. Aceste obiective naționale globale obligatorii sunt conforme cu obiectivul privind ponderea de cel puțin 20 % de energie din surse regenerabile în consumul final brut de energie din Comunitate în 2020. Pentru a realiza mai ușor obiectivele prevăzute în prezentul articol, fiecare stat membru promovează și încurajează eficiența energetică și economia de energie.

(2) Statele membre introduc măsuri destinate în mod efectiv să asigure că ponderea de energie din surse regenerabile este egală sau mai mare decât se arată în traiectoria orientativă stabilită în anexa I partea B.

(3) În vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite la alineatele (1) și (2) din prezentul articol statele membre pot aplica printre altele următoarele măsuri:

(a) scheme de sprijin;

[...]”

- 11 Intitulat „Proceduri administrative, reglementări și coduri”, articolul 13 din aceeași directivă prevede:

„(1) Statele membre se asigură că orice norme naționale referitoare la procedurile de autorizare, certificare și acordare de licențe care se aplică centralelor și infrastructurilor conexe ale rețelei de transport și distribuție pentru producția de energie electrică, încălzire sau răcire din surse regenerabile de energie, precum și procesului de transformare a biomasei în biocarburanți sau alte produse energetice, sunt proporționale și necesare.

Statele membre iau măsurile adecvate pentru a se asigura, în special, că:

[...]

(e) taxele administrative plătite de consumatori, urbaniști, arhitecți, constructori și instalatori și furnizori de echipamente și sisteme sunt transparente și sunt stabilite în funcție de costuri; [...]

[...]”

- 12 Anexa I la Directiva 2009/28, intitulată „Obiectivele naționale globale privind ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie din 2020”, prevede în partea A obiectivele globale ale fiecăruia dintre statele membre, printre care și cel al Regatului Spaniei, care este stabilit, pentru anul respectiv, la 20 %. Partea B din această anexă privește traiectoria indicativă menționată la articolul 3 alineatul (2) din directiva menționată.

Dreptul spaniol

- 13 Articolul 4 din ley 9/2011, por la que se crean el canon eólico y el fondo para el desarrollo tecnológico de las energías renovables y el uso racional de la energía en Castilla-La Mancha (Legea 9/2011 privind instituirea redevenței eoliene și a fondului de dezvoltare tehnologică a energiilor regenerabile și de utilizare rațională a energiei în Castilla-La Mancha) din 21 martie 2011 (BOE nr. 105 din 3 mai 2011) prevede:

„1. Faptul generator al redevenței eoliene constă în producerea unor efecte și a unor impacturi negative asupra mediului natural și a teritoriului, ca urmare a instalării în parcurile eoliene de aerogeneratoare pentru producerea de energie electrică.

[...]

3. Se consideră că s-a produs faptul generator chiar dacă proprietarul aerogeneratoarelor nu este același cu persoana care deține autorizația administrativă pentru instalarea parcului eolian.”

- 14 Articolul 6 din Legea 9/2011, intitulat „Persoanele impozabile”, prevede:

„1. Sunt supuse plății redevenței în calitate de contribuabili persoanele fizice sau juridice [...] care, indiferent cu ce titlu, exploatează un parc eolian sau instalații de producție eoliană, chiar dacă nu sunt titulare ale unei autorizații administrative de instalare.

Se prezumă, până la proba contrară, că exploatarea unui parc eolian este realizată de persoana sau entitatea care figurează ca titular al autorizației administrative de instalare corespunzătoare.

[...]”

- 15 Articolul 7 din Legea 9/2011, intitulat „Baza de impozitare”, prevede:

„1. Baza de impozitare este constituită din suma unităților de aerogeneratoare instalate într-un parc eolian situat pe teritoriul comunității autonome Castilla-La Mancha.

[...]”

- 16 Articolul 8 din Legea 9/2011, intitulat „Cota de impozitare și cuantumul redevenței”, prevede:

„1. Cuantumul redevenței se determină prin aplicarea asupra bazei de impozitare a următoarelor cote de impozitare trimestriale:

- în parcurile eoliene care sunt dotate cu până la 2 aerogeneratoare: 0 euro pentru fiecare aerogenerator;
- în parcurile eoliene care sunt dotate cu 3-7 aerogeneratoare: 489 de euro pentru fiecare aerogenerator;
- în parcurile eoliene care sunt dotate cu 8-15 aerogeneratoare: 871 de euro pentru fiecare aerogenerator;
- în parcurile eoliene care sunt dotate cu mai mult de 15 aerogeneratoare:
 - a) dacă numărul aerogeneratoarelor este egal sau mai mic decât puterea instalată a parcului, exprimată în MW: 1 233 de euro pentru fiecare aerogenerator;
 - b) dacă numărul aerogeneratoarelor este mai mare decât puterea instalată a parcului, exprimată în MW: 1 275 de euro pentru fiecare aerogenerator.

[...]"

Litigiile principale și întrebările preliminare

- 17 Reclamantele din litigiul principal exploatează, pe teritoriul comunității autonome Castilla-La Mancha, aerogeneratoare destinate producerii de energie electrică.
- 18 Întrucât au achitat, în cursul exercițiului fiscal aferent anilor 2011 și 2012, redevența stabilită prin Legea 9/2011, însă consideră că aceasta este neconstituțională și incompatibilă cu dreptul Uniunii, reclamantele au solicitat autorităților naționale competente rectificarea taxării inverse efectuate cu acest titlu, precum și restituirea sumelor plătite.
- 19 Deoarece aceste cereri au fost respinse, fiecare dintre reclamante a formulat o acțiune la Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Curtea Superioară de Justiție din Castilla-La Mancha, Spania).
- 20 Mai întâi, această instanță solicită să se stabilească dacă o redevență precum cea prevăzută de Legea 9/2011 este conformă cu obiectivul urmărit prin Directiva 2009/28, din moment ce aceasta urmărește să promoveze și să dezvolte consumul energiilor regenerabile, permițând printre altele statelor membre să recurgă la „scheme[le] de sprijin” definite la articolul 2 al doilea paragraf litera (k) din directivă. În special, o asemenea redevență, care se adaugă la alte impozite generale și specifice care grevează activitatea de producție de energie, ar fi susceptibilă să aducă atingere obiectivelor naționale globale obligatorii prevăzute la articolul 3 alineatele (1)-(3) din directiva menționată coroborat cu anexa I la aceasta, în ceea ce privește ponderea energiei din surse regenerabile pentru anul 2020, care, în ceea ce privește Regatul Spaniei, a fost stabilită la 20 %. Instanța menționată solicită de asemenea să se stabilească în ce măsură o asemenea redevență constituie o prelevare compatibilă cu articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) din aceeași directivă, din moment ce această dispoziție limitează strict posibilitatea statelor membre de a percepe „taxe administrative”.
- 21 În continuare, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă redevența respectivă este conformă cu articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2008/118, astfel cum este interpretat în lumina Hotărârii din 27 februarie 2014, Transportes Jordi Besora (C-82/12, EU:C:2014:108), din moment ce această taxă nu ar urmări o finalitate specifică, ci ar viza să genereze venituri suplimentare la buget pentru autoritățile publice.
- 22 În sfârșit, această instanță solicită să se stabilească dacă redevența în discuție este compatibilă cu articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2003/96, întrucât, prin creșterea sarcinii fiscale care rezultă din totalitatea impozitelor indirecte datorate în Spania, aceasta este susceptibilă să ajungă în acest stat membru la un nivel de impozitare care depășește nivelul minim prevăzut în cadrul acestei dispoziții și, prin urmare, să conducă la denaturări ale concurenței între statele membre.
- 23 În aceste condiții, Tribunalul Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Curtea Superioară de Justiție din Castilla-La Mancha) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Având în vedere «schemele de sprijin» definite la articolul 2 litera (k) din [Directiva 2009/28] și, printre acestea, stimulentele fiscale constând în reduceri sau scutiri de impozite și rambursări de taxe, în calitate de instrumente care au ca scop îndeplinirea obiectivelor privind consumul de energie regenerabilă prevăzute de această directivă, trebuie să se înțeleagă că stimulentele sau măsurile menționate au caracter imperativ și sunt obligatorii pentru statele membre, având efect direct în ceea ce privește posibilitatea particularilor vizați de a le invoca și de a le exercita în fața tuturor instanțelor publice, judecătorești și administrative?

- 2) Având în vedere că printre «schemele de sprijin» menționate la întrebarea anterioară figurează și măsurile de stimulare fiscală constând în reduceri sau scutiri de impozite și rambursări de taxe, prin folosirea expresiei «nu se limitează la» trebuie să se înțeleagă că este inclusă în aceste stimulente tocmai neimpozitarea, cu alte cuvinte, interdicția oricărui tip de taxă specifică și specială, suplimentară impozitelor generale aplicate activității economice și producției de energie electrică, care este percepută pentru energia din surse regenerabile? De asemenea, în cadrul aceluiași paragraf se formulează următoarea întrebare: [în plus], trebuie să se înțeleagă că este inclusă în interdicția generală menționată anterior interdicția privind coexistența, dubla impunere sau suprapunerea mai multor taxe generale sau speciale, care vizează etape distincte ale activității de producție a energiei regenerabile, având efecte asupra aceluiași fapt generator pentru care s-a perceput taxa pe energia eoliană care face obiectul prezentei analize?
- 3) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea anterioară și dacă se admite impozitarea energiei provenind din surse regenerabile în sensul articolului 1 alineatul (2) din [Directiva 2008/118], noțiunea «scopuri specifice» trebuie interpretată în sensul că obiectivul la care se referă trebuie să fie exclusiv și că, în plus, taxa aplicată pe energia electrică regenerabilă, din punctul de vedere al structurii sale, are o adevărată natură parafiscală, iar nu una exclusiv bugetară sau de colectare?
- 4) În conformitate cu prevederile articolului 4 din [Directiva 2003/96], care, făcând referire la «ratele de impozitare» pe care statele membre trebuie să le aplice produselor energetice și electricității, se raportează la ratele minime prevăzute de [această] directivă ca sumă a tuturor taxelor directe și indirecte care se aplică acestor produse la momentul punerii lor în consum, trebuie să se înțeleagă că această sumă trebuie să conducă la excluderea ratei de impozitare prevăzute de [respectiva] directivă în ceea ce privește taxele naționale care nu au o adevărată natură parafiscală, atât din perspectiva structurii acestora, cât și din cea a scopului lor specific, interpretat în conformitate cu răspunsul dat la întrebarea anterioară?
- 5) Noțiunea «taxă», prevăzută la articolul 13 alineatul (1) litera (e) din [Directiva 2009/28], este o noțiune autonomă a dreptului [Uniunii], care trebuie interpretată într-un sens mai larg, astfel încât să includă și să fie sinonimă de asemenea cu noțiunea de taxă în general?
- 6) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, adresăm următoarea întrebare: taxele pe care trebuie să le achite consumatorii, la care se referă articolul 13 alineatul (1) litera (e) din [Directiva 2009/28], pot include numai acele taxe sau impozite care urmăresc să compenseze, după caz, prejudiciile cauzate de impactul [instalațiilor eoliene] asupra mediului și să despăgubească, prin intermediul sumei colectate, prejudiciile asociate acestui impact sau efect negativ, iar nu acele taxe sau prestații care, fiind aplicate energiei nepoluante, îndeplinesc un obiectiv eminamente bugetar sau de colectare?”
- 24 Printr-o decizie a președintelui Curții din 6 iunie 2016, cauzele C-215/16, C-216/16, C-220/16 și C-221/16 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la interpretarea Directivei 2009/28

- 25 Prin intermediul primei, al celei de a doua, al celei de a cincea și al celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 2009/28, în special articolul 2 al doilea paragraf litera (k) și articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) din aceasta, trebuie

interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.

- 26 În această privință, trebuie amintit că Directiva 2009/28, după cum reiese din articolul 1 din aceasta, are ca obiect stabilirea unui cadru comun pentru promovarea producției de energie din surse regenerabile, stabilind, printre altele, obiective naționale obligatorii privind ponderea energiei din surse regenerabile în cadrul consumului final brut de energie.
- 27 În acest sens, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2009/28, statele membre au obligația să se asigure că ponderea energiei obținute din surse regenerabile în cadrul consumului lor final de energie în 2020 reprezintă cel puțin obiectivul național global, astfel cum a fost stabilit în partea A din anexa I la această directivă, care trebuie să fie coerent cu obiectivul care constă în atingerea unei ponderi de energie din surse regenerabile de cel puțin 20 %.
- 28 În plus, conform articolului 3 alineatul (2) din respectiva directivă, statele membre sunt obligate să introducă măsuri destinate în mod efectiv să asigure că ponderea de energie din surse regenerabile este egală sau mai mare decât se arată în „traectoria indicativă” care figurează în partea B din anexa I la directiva menționată.
- 29 În vederea îndeplinirii acestor obiective, statele membre pot aplica, potrivit articolului 3 alineatul (3) din Directiva 2009/28, „scheme de sprijin”, în sensul articolului 2 al doilea paragraf litera (k) din aceasta, și, prin urmare, pot acorda, printre altele, ajutoare pentru investiții, scutiri sau reduceri de impozite și rambursări de taxe sau pot chiar impune obligația de a utiliza energia din surse regenerabile.
- 30 Trebuie însă constatat că niciuna dintre aceste dispoziții nu interzice statelor membre să impună o redevență precum cea în discuție în litigiul principal pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.
- 31 Astfel cum reiese din însuși textul articolului 3 alineatul (3) din Directiva 2009/28 și în special din termenul „pot”, statele membre nu sunt nicidecum obligate, în vederea promovării utilizării energiei din surse regenerabile, să adopte scheme de sprijin și nici, *a fortiori*, dacă aleg să adopte asemenea scheme, să le conceapă sub forma unor scutiri sau reduceri fiscale.
- 32 Statele membre dispun astfel de o marjă de apreciere în privința măsurilor pe care le consideră adecvate pentru realizarea obiectivelor naționale globale obligatorii stabilite la articolul 3 alineatele (1) și (2) din Directiva 2009/28 coroborat cu anexa I la această directivă.
- 33 În consecință, posibilitatea statelor membre, prevăzută la articolul 3 alineatul (3) din Directiva 2009/28, de a adopta scheme de sprijin destinate să promoveze utilizarea energiei din surse regenerabile, dacă este cazul, sub forma unor scutiri sau reduceri fiscale, nu implică nicidecum că acestea ar fi împiedicate să impoziteze întreprinderile care dezvoltă asemenea surse de energie, în special aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.
- 34 Articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) din Directiva 2009/28, de asemenea menționat de instanța de trimitere, nu se opune nici instituirii unei redevențe precum cea în discuție în litigiul principal.
- 35 În această privință, este suficient să se constate că această dispoziție se limitează să prevadă, pentru a asigura caracterul proporțional și necesar al procedurilor de autorizare, de certificare și de acordare de licențe care se aplică în special instalațiilor de producție din surse de energie regenerabile, că „taxele administrative” achitate de „consumatori, urbaniști, arhitecți, constructori și instalatori și furnizori de echipamente și sisteme sunt transparente și sunt stabilite în funcție de costuri”.

- 36 Reiese astfel clar din însuși textul acestei dispoziții că aceasta urmărește doar să încadreze repercutarea asupra utilizatorilor vizați a costurilor aferente prestațiilor de servicii furnizate în cadrul anumitor proceduri administrative și că nu are nicidecum ca scop să interzică statelor membre instituirea unor taxe precum redevența în discuție în litigiul principal.
- 37 Rezultă că nici articolul 3 alineatele (1)-(3) din Directiva 2009/28 coroborat cu articolul 2 al doilea paragraf litera (k) și cu anexa I la această directivă, nici articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) din aceasta nu interzic statelor membre să impună o redevență precum cea în discuție în litigiul principal, aplicabilă aerogeneratoarelor destinate producerii de energie electrică.
- 38 Desigur, intensificarea utilizării energiei din surse regenerabile pentru producerea de electricitate constituie una dintre componentele importante ale pachetului de măsuri necesare pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, care figurează printre principalele cauze ale schimbărilor climatice pe care Uniunea Europeană și statele sale membre s-au angajat să le combată, și pentru respectarea, printre altele, a Protocolului de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice. O asemenea intensificare vizează și protecția sănătății și a vieții persoanelor și a animalelor, precum și conservarea plantelor, motive de interes general enumerate la articolul 36 TFUE. Pe de altă parte, din articolul 194 alineatul (1) litera (c) TFUE rezultă că dezvoltarea energiilor regenerabile este unul dintre obiectivele care trebuie să ghideze politica Uniunii în domeniul energiei (Hotărârea din 1 iulie 2014, Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, punctele 78-81).
- 39 Or, nu poate fi exclus ca o redevență precum cea în discuție în litigiul principal să poată face mai puțin atrăgătoare producerea și utilizarea energiei eoliene, precum și să compromită dezvoltarea acesteia.
- 40 Cu toate acestea, chiar dacă s-ar admite că această redevență, în pofida sferei sale de aplicare regională și a faptului că privește o singură sursă de energie regenerabilă, este susceptibilă să conducă statul membru vizat la nerespectarea obiectivului național global obligatoriu stabilit în anexa I partea A din Directiva 2009/28, ar rezulta cel mult o încălcare de către acest stat membru a obligațiilor sale în temeiul acestei directive, fără însă ca instituirea unei asemenea redevențe să poată fi considerată în sine contrară directivei menționate, întrucât statele membre dispun, astfel cum s-a arătat la punctul 32 din prezenta hotărâre, de o marjă de apreciere pentru atingerea obiectivului respectiv, sub rezerva respectării libertăților fundamentale garantate prin Tratatul FUE.
- 41 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima, la a doua, la a cincea și la a șasea întrebare că Directiva 2009/28, în special articolul 2 al doilea paragraf litera (k) și articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) din aceasta, trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.

Cu privire la interpretarea Directivei 2003/96

- 42 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 din Directiva 2003/96 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.
- 43 Această întrebare se întemeiază, astfel, pe premisa potrivit căreia Directiva 2003/96, al cărei articol 4 alineatul (1) prevede că statele membre nu pot aplica produselor energetice și electricității enumerate la articolul 2 din această directivă rate de impozitare inferioare ratelor minime de impozitare prevăzute în directiva menționată, este aplicabilă *ratione materiae* litigiilor principale.

- 44 Or, potrivit articolului 1 din Directiva 2003/96, domeniul de aplicare al acesteia este limitat la impozitarea „produselor energetice” și a „electricității”, astfel cum sunt definite la articolul 2 alineatul (1) și, respectiv, la articolul 2 alineatul (2) din această directivă (a se vedea Hotărârea din 1 octombrie 2015, OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, punctul 24).
- 45 În aceste condiții, trebuie verificat în prealabil dacă o redevență precum cea în discuție în litigiul principal impozitează „produse energetice” sau „electricitate”, în sensul acestor dispoziții, și, prin urmare, intră în domeniul de aplicare al Directivei 2003/96.
- 46 În această privință, trebuie amintit că articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2003/96 definește noțiunea „produse energetice”, utilizată în sensul directivei menționate, prin întocmirea unei liste exhaustive a produselor care intră în definiția acestei noțiuni, prin referire la codurile Nomenclaturii combinate (Hotărârea din 4 iunie 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punctul 47, și Hotărârea din 1 octombrie 2015, OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, punctul 26).
- 47 Or, este cert că aerogeneratoarele în discuție în litigiul principal nu utilizează pentru producerea energiei pe care o generează niciunul dintre produsele energetice care figurează pe această listă.
- 48 În schimb, nu se contestă că aceste aerogeneratoare produc „electricitate”, în sensul articolului 2 alineatul (2) din Directiva 2003/96.
- 49 În aceste condiții, reiese din deciziile de trimitere că redevența în discuție în litigiul principal, percepută pentru aceste aerogeneratoare, nu este calculată, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 59 și 60 din concluzii, în funcție de electricitatea produsă de acestea sau de puterea lor teoretică, ci constă într-o sumă forfetară trimestrială care variază în funcție de dimensiunea parcului eolian în care este instalat aerogeneratorul, iar, pentru parcurile care sunt dotate cu mai mult de 15 aerogeneratoare, și în funcție de puterea aerogeneratorului, quantumul redevenței fiind de altfel mai ridicat atunci când aerogeneratorul este mai puțin puternic. În plus, această redevență este exigibilă ca urmare a simplei calități de proprietar al unui aerogenerator sau a deținerii unei autorizații administrative, chiar în lipsa exploatării acestuia și independent de vânzarea de electricitate de origine eoliană.
- 50 Pe de altă parte, întrucât redevența în discuție în litigiul principal nu este percepută de la consumatorii de electricitate, ea nu depinde cu nimic de consumul de electricitate. În plus și în orice caz, deși nu se poate exclude, desigur, ca valoarea acestei redevențe să fie inclusă în prețul electricității vândute consumatorilor, nu pare posibil, ținând seama de natura particulară a acestui produs, să i se determine originea și, prin urmare, să se identifice cota din aceasta care a fost produsă de aerogeneratoarele supuse redevenței respective, astfel încât aceasta să fie facturată acestui consumator sub forma unui suprapreț transparent.
- 51 În consecință, nu există nicio legătură între, pe de o parte, faptul generator al redevenței în discuție în litigiul principal și, pe de altă parte, producerea efectivă de electricitate de aerogeneratoare și, cu atât mai mult, consumul electricității produse de acestea (a se vedea prin analogie, Hotărârea din 10 iunie 1999, Braathens, C-346/97, EU:C:1999:291, punctele 22 și 23, Hotărârea din 4 iunie 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punctele 61-65, precum și Hotărârea din 1 octombrie 2015, OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, punctele 31-35).
- 52 Rezultă că o redevență precum cea în discuție în litigiul principal nu impozitează electricitatea, în sensul Directivei 2003/96.
- 53 Prin urmare, o redevență precum cea în discuție în litigiul principal, care este percepută pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică, nu intră în domeniul de aplicare al acestei directive, astfel cum este definit la articolul 1 și la articolul 2 alineatele (1) și (2) din aceasta.

- 54 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că articolul 4 din Directiva 2003/96 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică, întrucât această redevență nu impozitează produsele energetice sau electricitatea, în sensul articolului 1 și al articolului 2 alineatele (1) și (2) din această directivă, și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare al acesteia.

Cu privire la interpretarea Directivei 2008/118

- 55 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2008/118 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.
- 56 Trebuie amintit că, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2008/118, aceasta stabilește regimul general al accizelor aplicabile, direct sau indirect, consumului produselor enumerate în această dispoziție, printre care figurează în special, la articolul 1 alineatul (1) litera (a), „produsele energetice și electricitatea reglementate de Directiva 2003/96”.
- 57 Pe de altă parte, potrivit articolului 1 alineatul (2) din această directivă, produsele accizabile în temeiul directivei menționate pot face obiectul unui alt impozit indirect în afară de accizele instituite prin această directivă numai în cazul în care, pe de o parte, acest impozit este perceput în unul sau în mai multe scopuri specifice și, pe de altă parte, acesta respectă normele de impozitare ale Uniunii aplicabile accizelor sau TVA-ului în ceea ce privește stabilirea bazei de impozitare, calcularea, exigibilitatea și monitorizarea taxei, aceste norme neincluzând dispozițiile referitoare la scutiri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2015, Statoil Fuel & Retail, C-553/13, EU:C:2015:149, punctul 35).
- 58 Astfel cum Curtea a arătat deja, această dispoziție, care urmărește să țină seama de diversitatea tradițiilor fiscale ale statelor membre în materie și de recurgerea frecventă la impozite indirecte pentru punerea în aplicare a unor politici nebugetare, permite statelor membre să introducă, în plus față de acciza minimă, alte impozite indirecte care urmăresc un scop specific (Hotărârea din 4 iunie 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punctul 58).
- 59 În speță, reclamantele din litigiul principal susțin că redevența vizată este un impozit indirect care nu urmărește o asemenea finalitate specifică, întrucât această redevență, departe de a viza protecția mediului, aduce, dimpotrivă, atingere acestuia, descurajând investițiile în instalații de producere de energie electrică de origine eoliană și, prin urmare, constituie un obstacol în calea dezvoltării energiei din surse regenerabile. În orice caz, produsul acestei taxe nu ar fi utilizat în mod necesar pentru compensarea costurilor ocazionate de pretinsele efecte negative ale activității parcurilor eoliene asupra mediului. Taxa respectivă ar avea astfel ca unic scop să procure autorităților competente venituri bugetare suplimentare.
- 60 În schimb, guvernul spaniol și comunitatea autonomă Castilla-La Mancha apreciază că această redevență, pe lângă faptul că nu este un impozit indirect, întrucât afectează în mod direct capacitatea economică a producătorilor de energie electrică de origine eoliană, urmărește o finalitate de mediu specifică, deoarece este destinată internalizării costurilor care rezultă din atingerile aduse mediului generate de dezvoltarea parcurilor eoliene, pentru a promova inovația tehnologică reducând numărul acestor parcuri sau dimensiunea lor.

- 61 Trebuie însă amintit că articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2008/118 vizează, după cum reiese din cuprinsul punctului 57 din prezenta hotărâre, doar taxele indirecte, altele decât accizele, percepute în mod direct sau indirect pentru consumul „produselor accizabile”, astfel cum sunt enumerate la articolul 1 alineatul (1) din această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 iunie 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punctul 59).
- 62 Or, dacă această din urmă dispoziție vizează „produsele energetice și electricitatea reglementate de Directiva 2003/96”, din cuprinsul punctelor 46-52 din prezenta hotărâre rezultă cu precizie că o redevență precum cea în discuție în litigiul principal, percepută pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică, nu impozitează produse energetice sau electricitate în sensul acestei directive.
- 63 Prin urmare, o asemenea redevență, întrucât nu este percepută pentru consumul de produse energetice sau de electricitate, nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/118.
- 64 Rezultă că aspectul dacă această redevență are drept obiectiv protecția mediului ține doar de dreptul național.
- 65 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2008/118 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică, întrucât această redevență nu constituie o taxă pe consumul de produse energetice sau de electricitate și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare al acestei directive.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 66 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE, în special articolul 2 al doilea paragraf litera (k) și articolul 13 alineatul (1) al doilea paragraf litera (e) din aceasta, trebuie interpretată în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică.**
- 2) **Articolul 4 din Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică, întrucât această redevență nu impozitează produsele energetice sau electricitatea, în sensul articolului 1 și al articolului 2 alineatele (1) și (2) din această directivă, și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare al acesteia.**

- 3) **Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2008/118/CE a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind regimul general al accizelor și de abrogare a Directivei 92/12/CEE trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede perceperea unei redevențe pentru aerogeneratoarele destinate producerii de energie electrică, întrucât această redevență nu constituie o taxă pe consumul de produse energetice sau de electricitate și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare al acestei directive.**

Semnături